

## ТИША

*Вона так гарна, сяє так  
Святою, чистою красою,  
І на лиці яріє знак  
Любові, щирості, спокою.*

Тиша. Перші ранкові промені ще не зігріли землю після прохолодної весняної ночі. Спокій. Вона стояла на ганку будинку з чашкою запашного чаю, прикривши плечі теплою пуховою хустиною, яка лишилася в спадок від мами. Пробудження природи зачаровувало. Розкішний килим густого зеленого різнотрав'я розтелився аж до самісінького горизонту. Життєдайна сила землі прикрасила його дрібними весняними первоцвітами, що наче ясні зорі в нічному небі виблискували чистою росою на оксамитовому покріві. А на ньому, мов на скатертині-самобранці, чого тільки не знайдеш!

Вона стояла на ганку, дивлячись у далечінь і водночас у нікуди. Густий хвойний ліс ще трохи постоїть таємничою стіною там поодаль, аж поки грайливі промені сонця забіжать у долину та скинуть з нього похмуру вуаль загадкової ночі. І все зміниться під тим сяйвом. Заблищить, оживе під легким подихом вітру спокійне плесо річечки. Стихне соловейкова соната й простір довкола наповниться різноголосим пташиним хором. Такий прекрасний і живий світ з його тендітною красою! Світ, створений для щастя, для дитячої посмішки! Світ гармонії: жаданий і водночас примарний...

*Вона так гарна, а, проте  
Так нещаслива, стільки лиха  
Знесла, що квилить лихо те  
В її кождіській пісні стиха.*

Тиша. Міцно тримаючи в тремтячих руках чашку, ще раз вдихнула глибоко ранкову прохолоду, наче намагалась затримати в собі оту життєдайну силу рідної землі, загасити нею незриме полум'я болю та втрати.

Зайшла в будинок, поставила чайник на вогонь. Тиша в оселі, спокій. За кілька хвилин дві чашки свіжого чаю з різнотрав'я стоятимуть на столі біля вікна, посилюючи приємний аромат пиріжків з вишнями. Вона завжди готує онукам щось смачненьке, а потім сідає поруч і спостерігає, як сніданок швидко, але з насолодою, зникає зі столу.

А поруч на вікні ще дві чашки. Одна біля одної. Вже й пилом припали, а, здається, вчора тільки помила. Одна, та, що трохи далі, так і не дочекається господаря. Нема. Не приїде.

*Її пізнавши, чи я ж міг  
Не полюбить її сердечно,  
Не відректися власних втіх,  
Щоб їй віддатись доконечно?*

Тиша. Вона завжди прислухається до неї, чи то до серця свого материнського. Тоді, навесні 14-го, вона була напруженою. Та напруга не спадала ще з березня, відколи її старший онук пішов на війну. «Не йди, сину, благаю», – молила донька, тримаючи міцно за руку впертого дужого юнака, чоловіка, її сина, часточку її душі. Так само тихо плакала в листопаді 13-го, проводжаючи на Майдан, благала, вмовляла і водночас благословляла, бо знала, що не зупинить, не втримає, не триматиме. А він уже вдруجه пригорнув до широких грудей змучену тривогами матір і так упевнено: «Збережу для вас цей спокій, рідна! А ви себе бережіть. Нема сильнішого оберегу, ніж твоє благословення та молитва, мамо. Я повернуся, обіцяю». І пішов...

*А полюбивши, чи ж би міг  
Я божу її подобу  
Згубити з серця, мимо всіх  
Терпінь і горя аж до гробу?*

Тиша. «Я не хочу, щоб вас називали «діти війни»!» – кричала, розриваючись на часточки, материнська душа. Тиша навкруги стала такою

густою, важкою, небезпечною, тільки дитячі посмішки малих онуків уселяли надію та повертали до життя.

З того дня вона ставила на стіл три чашки запашного чаю для доньки та онуків, а четверта стояла поруч на підвіконні. Часом потайки обережно брала її, пригортала зморшкуватими натрудженими руками до грудей і щось шепотіла, шепотіла. Кожна мить наповнювалася тривогою та молитвами, «Доню, що там?» – запитувала щоразу після телефонного дзвінка з фронту. «Живий. Усе добре», – чула у відповідь, спостерігаючи, як донька ще міцніше обіймає малих онучат, наче вкриває материнськими крилами, боронить від страшного лиха.

Тиша. Кривава, небезпечна, сповнена болю. Такою вона була того серпневого ранку 14-го. Чи то дар Божий, чи кара небесна – відчувати біль своїх дітей. Вона прожила кожну мить того болю. Спочатку був страх. Страх сильного спритного вовка, загнаного в пастку. Боязнь невідомого, тривога за тих, хто за спиною, острах прийняти неправильне рішення перед тим, як замкнеться зловісне кільце. А далі... далі рішучість, готовність битися до останнього, що б там не було, бо від цього вибору залежало чиєсь життя. Жіноче серце розривалося від напруги, наче то вона там, у тому танку, наче то вона без вагань кинулася назустріч смерті, прикриваючи собою змучених поранених бійців. Краще б вона, а він – удома. Краще б вона відчула страшенний розрив снаряду на танковій броні, пронизливий, пекучий біль в усьому тілі, а перед очима – ненажерливі язики полум'я. Нічого, живий. Руки й ноги німіли, серце калатало, наче церковний дзвін, мабуть, саме тоді, як її хлопчик вибрався з охопленого вогнем танка, припав до спотвореної вибухами рідної землі.

Тиша. Моторозна та зловісна. Вона відчула останню краплю надії в його очах, коли неподалік замаячила жіноча постать з червоним хрестом. І вибух. Останній...

Вона не вірила своїм відчуттям, не вірила навіть тоді, коли принесли чорну звістку в їхню оселю. Не хотіла, не могла прийняти страшної втрати.

Вона не вірила, коли міцно тримала за руку розбиту горем доньку над могилою власного сина, коли ту сковували судоми, а плач був схожий на крик звіра над мертвим дитям. Вона не вірила, що вистачить духу жити, що вистачить того духу повернути до життя свою дівчинку після останніх урочистих пострілів на цвинтарі.

*І чи ж перечить ся любов  
Тій другій а святій любові  
До всіх, що ллють свій нім і кров,  
До всіх, котрих гнетуть окови?*

Тиша. Саме вона змінює людей, примушує затриматись, зупинитись, переосмислити себе.

За столом сиділи двоє дітлахів і пильно заглядали в бабусині очі. Вона посміхнулася, пригорнула обох до себе і твердо, впевнено промовила: «Усе добре. Вже скоро. А ми чекатимемо». Оселя, наповнена затишком, тривогою, надією. Вона дивилася турботливо на дітей, на своє продовження, своє майбутнє. Важко іноді з двома бешкетниками на старості років, та нічого, впорається. Її донечці теж важко, бо так і не змирилася з цим жорстоким світом, не прийняла його, бо не повинні батьки дітей хоронити. Неправильно це... Не можна стримати такого страшного болю. Тому й поїхала на схід в оте пекло. Свого не врятувала, то хоч інших збереже, не віддасть у кістляві руки чорної смерті. Чужих дітей не буває. Вона хороший лікар, тому зможе. Буде для них янголом-охоронцем, берегинею, бо пізнала горе втрати, випила ту чашу сповна, до крапельки. Бо дома її чекають дві пари дитячих очей, сповнені вірою в неї, у її любов.

*Ні, хто не любить всіх братів,  
Як сонце божє, всіх зарівно,  
Той щиро полюбить не вмів  
Тебе, кохана Вкраїно!*

Тиша. Останні вечірні промені ось-ось вислизнуть з долини й знову вкриють густий хвойний ліс вуаллю загадкової ночі. У крапельках вечірньої роси на оксамитовому зеленому покриві весняного різнотрав'я заграють холодні зоряні відблиски. Стихне, заспокоїться під місячним сяйвом дзеркальне плесо невеличкої річечки...

Вона стояла на ганку, прикривши плечі пуховою маминою хустиною і прислухалася до солов'їної сонати. Він виспівував про те, як малесенький струмочок пробивав собі шлях крізь землю та каміння, крізь густі хащі, як він поволі вимивав собі береги та вперто перетворювався в річку, а далі – в широку повноводну ріку. Він співав про її онука, її кровиночку, що віддав своє життя для життя, про доньку, яка незабаром повернеться й сяде разом з ними до бабусиних пиріжків з чаєм.

А вона слухала, слухала, мов зачарована. Тільки губи тихо шепотіли материнську молитву: «Благослови, Боже! Нехай моїх дітей «дітьми війни» ніколи не назвуть»...